

Motion till riksdagen 2010/11:K417

av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (M)

Patientintegritet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av sekretesslagen i syfte att stärka integriteten för patienter.

Motivering

Integritetsskyddet för patienter i vården i form av en sträng sekretesslagstiftning är för oss moderater närmast en självklarhet. Under senare år har tyvärr olika förändringar i samhället kommit att hota detta stränga sekretesskydd. Detta är mycket allvarligt, och det krävs därför enligt oss en genomgripande översyn av hur sjukvårdssekretessen fungerar i praktiken, så att människors rätt till personlig integritet när de är patienter kan garanteras. Särskilt glädjande för oss moderater är mot denna bakgrund att vår senaste partistämman i slutet av augusti 2009 biföll en likalydande motion. Därför finner vi det extra angeläget att riksdagen nu görs uppmärksam på detta, i hopp om att man vill bifalla motionen med syfte att ge regeringen till känna att det behövs av en skärpning av sekretessen för konfidentiell kommunikation mellan vårdtagare och vårdgivare inom hälso- och sjukvården.

Exempel på bristande sekretesskydd i sjukvården

Ett exempel utgörs av den nyligen stiftade lagen om ersättningsetableringar för läkare m.fl. som arbetar på den så kallade nationella taxan i samverkansavtal med landstinget. Det gäller läkare m.fl. som öppnade egna mottagningar när den dåvarande borgerliga regeringen 1994 införde fri etableringsrätt inom hälso- och sjukvården, en rätt som Socialdemokraterna avskaffade omedelbart efter valet 1994. Här har en, i praktiken, sekretessbrytande lagstiftning nyss

Fel! Okänt namn på

antagits av riksdagen genom att landstingen beviljats lagligt stöd för att infordra kompletta patientjournaler och annan patientinformation av läkare och sjukgymnaster med samverkansavtal för att landstingstjänstemännen ska kunna bedöma om rätt ekonomisk ersättning för utförda åtgärder har utgått eller ej.

Det framstår för oss som helt oproportionerligt att ge tjänstemän i landstinget rätt att kräva in all den integritetskänsliga information som sjukvårdens patienthandlingar inte sällan innehåller, och för vilken den stränga lagen om sjukvårdssekretess en gång i tiden skapades, bara för att kunna kontrollera ett ekonomiskt mellanhavande läkare/sjukgymnast och landsting emellan. Den ytterst känsliga överskottsinformation som på detta sätt i lag tillåts bli tillgänglig för, i princip, vilken tjänsteman i landstinget som helst är ett uppenbart hot mot syftet med ha en i lag fäst sträng patientsekretess. Flertalet tillsynsfrågor inom hälso- och sjukvården har hittills hanterats av en trång personkrets, vanligen mycket få personer med stor erfarenhet av att hantera sekretessbelagd information på den centrala tillsynsmyndigheten, Socialstyrelsen. Att utvidga den kretsen till en personkrets bestående av en mängd tjänstemän på landsting runt om i Sverige är inte i praktiken förenligt med att en sträng sekretess inom sjukvården upprätthålls. Dessutom är villkoren, vad gäller tillgången till journalhandlingar och annan integritetskänslig information om patienter, genom den nya lagen annorlunda för läkare och sjukgymnaster som arbetar med samverkansavtal, jämfört med dem som istället har vårdavtal med landstingen, vilket nästa exempel visar.

Den ordning som enligt oss vore mest rimlig är den att om ett landsting bedömer att behov föreligger för granskning av i sekretesslag skyddad information, exempelvis patientjournaler, så ska den aktuella frågeställningen preciseras till tillsynsmyndigheten Socialstyrelsen, som i sin tur inforrdar de sekretesskyddade handlingarna och besvarar landstingets frågor. På så sätt garanteras att landstingen kan få in den information som erfordras för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag, samtidigt som patientsekretessen behålls lika strikt och för den trånga personkrets som lagstiftaren avsett.

I nästa exempel finner vi hur landstingen runt om i landet nu vanligen hanterar sina vårdavtal med olika sjukvårdsentreprenörer. Utan hänsyn till den i lag fästa patientsekretessen skriver man helst numer in i vårdavtalet att landstinget ska ha fri tillgång till journalinformation om enskilda ej avidentifierade patienter, för att kunna granska att vårdgivarna får rätt betalning.

Då endast Socialstyrelsen har full tillsynsskyldighet för vården, saknas sannolikt lagstöd för landstingen att i sina vårdavtal kräva tillgång till denna typ av sekretessbelagd information. Troligen är det därför så att den vårdentreprenör som idag på uppmaning av ett landsting inlämnar patientjournaler, med hänvisning till att detta överenskommit i ett avtal dem emellan, begår ett brott mot lagstiftningen om sjukvårdssekretess.

Ett sista exempel kommer från försäkringsbranschen. Det har blivit allt vanligare att försäkringsbolag kräver att patienter ger bolagen ett generellt tillstånd att få ta del av patientjournaler för att bolaget ska kunna ta ställning till om en viss försäkring ska beviljas eller ej. Det innebär att försäkringsbo-

Fel! Okänt namn på

lagen kan få ta del av en mängd uppgifter som kanske inte alls har med den aktuella försäkringen att göra.

Rimligare vore enligt vår mening att försäkringsbolagen i förekommande fall preciserar vad de eventuellt inte vill försäkra och att en potentiell försäkringstagare sedan skaffar ett utlåtande från sin läkare som beskriver individens hälsoläge i aktuellt hänseende. Det handlar här som i övriga exempel om att begränsa utomståendes tillgång till överskottsinformation.

Förslag

Enbart dessa tre exempel visar enligt oss tydligt att den i lag fästa sjukvårdssekretessen riskerar att urvattnas i den ständiga process med lagändringar som riksdagen har att hantera. Det är inte uteslutet att sjukvårdssekretessen även på andra områden kommit att komprometteras på ett ofördelaktigt sätt för patienterna i samband med ett högt, och i övrigt välkommet, reformtempo hos alliansregeringen. Vi lägger därför följande förslag: att tillämpningen av det lagstadgade skyddet för patientsekretessen nogga ses över. Om våra farhågor kan bekräftas vill vi att detta medför att konkreta förslag till skärpningar av lagstiftningen om patientsekretess läggs fram för att säkerställa patienternas rätt till skydd för integritetskänslig information. Vi vill att riksdagen genom att bifalla denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Stockholm den 21 oktober 2010

Finn Bengtsson (M)

Jan R Andersson (M)